

מנחת (1): שיבוטת שועל. אבינו
שיבולת שלה עשנו כוננו שועל: שיפון.

(2) 110 - 115

מעדה הכא נמי מעדה: מתני' אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחמים בשעורים בכוסמין ובשיפון ובשיבולת שועל ויוצאין בדמאי ובמעשר ראשון ושומל' שועל שבילי תעלה הינו אין אורו ודוחן לא מנהני מילי אמר רבי שמעון בן לקיש וכן תנא דבי רבי שמעאל וכן תנא דבי ר' אליעזר בן יעקב אמר קרא לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חמץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה יצאו אלו שאין באין לידי חמץ אלא לידי סירחון מתניתין ולא כרבי יוחנן בן גורי דאמר אורח מין דגן הוא והייבין על חמצו כרת ר' חנניא רבי יוחנן בן גורי אומר באורח דוחן מפני שקרוב להחמץ איבעיא להו שרוב להחמץ דקדים ומחמץ או דילמא קרוב להחמץ

מינים וגם אינן באין לידי חמץ ומותר לעשות מהן תבשיל וכן בכל מיני קטניות. יש אסורין לאכול אורז וכל מיני קטניות בתבשיל לפי שמיני היטוי מתערבין בהן (ג) וחומרא יתירה היא זו (ד) ולא נהגו כן: ב ואם עירב אורז עם אחד מאלו

(3) 12

דרכי יוסף פ' טז: ויש אסורין לאכול אורז וכל מיני קטניות וכן וחומרא יתירה היא זו. גם רש"י יחזיק (ג"ס פ"ג ט"ז ט"ז) כשב לוחם עשנו שלם לאכול אורז ומיני קטניות מסתכל בפסח מנהג שעות הוא וולמי אם הם עשויים להחמיר על עמלם ולא יעמי למה עבדו: ובהנהרות מיימויות פרק ט' (פ"ה דמי קושטא) כשב בשם סמ"ק (פי רב עמי' רל"ה טהומה כ"דף ח"ט י"ט) על הקטניות כגון פוליס ועדשים יש שהם איסור להכליל בפסח וכן ה"ר שמשון מאורע אל ה"ר יוסף ופאר גדולים היו טענין כסא הימר וקשה משל דברי המיר כיון שאמרים טעמו כסא הימר (פי פספס: ג) ונראה שלם טעמו כי היסור משום סימון דלג טעמו איננו מה דשיטות של פ"ט דין יוסף אורז דשירוש אמרינן בגמרא (פ"ה) דלש"י מ"א לידי סימון אלמא משום מינים מלבד אלמא לקרוב משום דגן, קטשה קרוב וקטנים משום חרדי גירסא כ"א אורז וגם יש מקומות שטעמן פ"ט מקטנים ואפי' לטעמיהו מייקא סתא משום קרוב אל

(4) 13

בשום קטניות בעולם שום חמץ, אלא כותב הטעם: "מפני שאין דרך לאכול קטניות במועד שהרי כתוב ושמת בחגך, ואין שמחה באכילת תבשיל קטניות". כלומר טעם

(5) 14

יש [ש]פ"י דהכי קאמר שאינם באין לידי חמץ גמור להתחייב עליה כרת (ב) אלא לידי נוקשה ואיכא עלייהו איסור דרבנן מחמץ. אבל מצינו מנהג פשוט בכל ספרד שאוכלין בפסח אורז מבושל וסומכין בוה על דברי הגאונים שאמרו שאין מחמצין כלל וכדאמרינן שאין באין אלא לידי סירחון ולא ומי' צריך להזהר מאד שהרי נמצא עם האורז מין הכוסמין תמיד ואם נשאר שם אפילו גרגר אחד נמצא שנאסר הכל בבשולו במה שהוא, ולכן צריך לבדוק אותו פעם אחר פעם בעין גדול דהא לאו איחזוקי איסורא הוא כיון דמילתא דשכיחא טובא, והרבה מן החסידים נמצאו מלאכול מהם בפסח

יפה, לכן נהגו לאסור. וסמך להמנהג ממה שכתוב (שם) מ' ב' רב פפי שרי וכו' אמר רבא איכא כר'. ועיין שם בתוספות ד"ה רבא, ונראה לר"י כר', ואף שעדשים מן קטניות, משום אחלופי, כל שכן בזמן הזה שיש להחמיר:

תשובה! ורוח הוא זה, שהנר מפורס נמרח: החר / ולא נודע בשום מקום / שום כ"ד שפשו נדבר סקנה / אין לנו לחפש טעם וזכוח / למע שפשו מקלה / ולא חללונו בקטלות ידועות / וקרוב פדבר שמן הכירוסים והכלבוליס נשקפה עני' זה שהגירוש הראשון שהי' למונסיין / קי' כ"כ עדה קטנה של קרשים נכוחס שנמרחו / ונכחו נכוחינו בלכחם עמונו צבירוש / והס לא ידעו אום חילוק בין לחם ללחם / וכלל מחמץ כל שאפשר להפשות ממנו קמה ולחם / אבל אנו חלילה לאסור דברים הסומרים חנם / וכיוקר מהום הקנה עניים ודלים שאין לחם נשר ולחם לשבוע כל ימי המועד / ומעברין דלג ליקלעו כרי שני נכדי סודי / חס' עני' האוכלי' ליערש ידק נספודים' .

(6) 15

א אלו דברים שיוצאים בהם ידי חובת מצה [א] בחמים ובשעורים ובכוסמין ובשיבולת שועל ובשיפון: [הגה:] [ד] [ח] [א] [ב] והמנהג ליקח לכתמילה חטים:

(7) 16

אבל א לא לא באורז ושאר מיני קטניות [ב] וגם [ג] אינם באים לידי חמץ [ג] ומותר לעשות מהם תבשיל: הגה [א] [ה] [ד] [ז] יש אסורים [ה] [ג] והמנהג באשכנז להחמיר [ה] ואין לשנות

(8) 17

אסור, פעני' קימנ מוסר, עכ"ל ולעני' אין להחמיר יותר, דגם קטניות עצמו חומרא בעלמא הוא, והבו דלא לוסיק... צלה. ועיין לקמן סימן תס"ד מדין החרול: [א] אם יש בה טעם דגן. ואפילו

לעיסה (כ"ה ופ"ו) ואיסור זה כיון שקבלו אבותינו משום נדר מדין תורה אסור לנו לבטל והתקפיקים והתקפיקים כוה מעינין על עצמן שאין בהם יראת שמים ויראת חמא ואין בפיאין בדרכי התורה (הפ"ה)

ושמעתי שבק"ק פיורדא בשנת תקל"א ל"ב שהיה רעב גדול באשכנז הושיבו כ"ד והתירו בולבעס שקורין עדרעפיל 383 כי באשכנז אין אוכלין ג"כ בולבעס כי שם עושין קמח מהם, וגם התירו קטניות אבל לא מיני

ומעידני על אמ"ה זצ"ל כמה צער נצטער אותו צדיק על זאת, כל חג המצות היה מתרעם ואומר אי אשר חילי אבטליניה למנהג גרוע הלז, שהיא חומרא דאתיא לידי קולא, ונפק מנה חורבא ומכשול (תחת אשר חשבו להתרחק ממנו מרחק רב) באיסור חמץ גמור, כי מתוך שאין מיני קטניות מצויים להמון לאכול ולשבוע, צריכין לאפות לחם מצה הרבה, בפרטות העניים ומי שבני ביתו מרובים, ולא יספיקו להם תבשילים הרבה לשבר רעבונם, מוכרחים על שני שם תמצא דברים נכוחים (נכונים) בענין זה. על כן אני כרחם להספיק להם מצה די לחמם לביתם וחיים לנעוהוהם, ואמר בטח המבטל מנהג זה של מניעת אכילת קטניות מתוך כך אינם נוהרים העסה כראוי וכחובה עושים אותה (והדומה לו ממנהגים גרועים כאלה) יהי חלקי עמו, הלואי גדולה הרבה ושוהים עליה מאד, קרוב הידבר שנכשלים יסכימו עמדי גדולי הדור במחוז הלז, הנני (הנני) להיות באיסור כרת ר"ל, גם המצות עומדים להם ביוקר, ואין יד כל נטפל לדבר מצוה זו, וכל ימי הייתי עומד ומצפה מתי יבוא אדם משגת לעשותם די הצורך לבני ביתו, ולא ימצא להם אפילו די שבעם אף בלחם חמץ כל השנה, וקטניות נמצאים בזול בלי טורה ובהתר, ואתו אמנועי משמחת י"ט בסבת חומרא שאין לה טעם וריח, לכן אשרי שיאהו צדיק דרכו, אל הסלע. ואף אם היה נראה גם מדעת אמ"ה זצ"ל שלא ערב אל לבו להתירו בלי הסכמת רבים משום דברים האסורים ואחרים נהגו בהם איסור כר'.